

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:

Administrația tipografiei archiepiscopale, Sibiu, strada Măcelarilor 47,
și la expediția de inserțiuni Haasenstein & Vogler în Viena, Praga, Budapest etc. etc.

Corespondențe sunt a se adresa la:

Redacția „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 37.

Epistole nefrancate se refuză. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSETIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori
15 cr. rândul cu litere garmon — și timbru de 30 cr. pentru
să-lăzile publicare.

12/24 Aprilie 1879.

În istorie sunt date, cari nu numai că rămân nesterse, ci prin însemnatatea lor se ridică preste celelalte și devin arătătorii drumului, pe care a călătorit viața popoarelor.

Căsătoria Maiestății Sale a monarchului nostru la 12/24 Aprilie 1854 a fost pentru popoarele din monarchia Habsburgilor un astfel de eveniment. Ea a fost așa dicând peatru din capul ungheștilor, care a consolidat în monarchie pacea redobândită cu patru — cinci ani înainte și a întărit în poziunea sa tronul, pe care elemente viforoase tot cu atât de ani înainte își băteau capul ca să-l restoarne.

Dacă evenemantul acesta a fost speranța realizată de o pace durabilă în lăuntrul monarhiei, nu începe îndială, că acum, când suntem pe pragul pătrariului al doilea de secol dela acest evenemant, acum când stă positivul că pacea internă în restimp de un pătrariu de secol a fost garantată, avem tot dreptul de a marca de nou drumul vieții popoarelor din monarchie cu un nou arătătoriu de drum, care să ne promită și susțină, ca în trecut, pacea internă și soliditatea, prin care monarchia să resiste valurilor ce isbesc când de o parte când de alta intrânsa.

Interesul și entuziasmul cel vedem manifestându-se dela Carpați până la Adria cu ocazia iubileului de 25 ani al fericitei căsătorii a Împăratului și Regelui Francisc Iosif I. cu Împărăteasa și Regina Elisabeta vorbesce destul de eloquent pentru sine. Interesul și entuziasmul care face din ziua dela 12/24 Aprilie o festivitate comună pentru toate popoarele din monarchie, fără de ceea mai

mică deosebire, ne garantează că tronul habsburgic în jurul căruia sunt grupate diverse naționalități, va fi și în viitor farul către care se vor îndrepta nisuntele popoarelor spre conlucrarea comună cu scop de a ajunge la limanul fericirei și multămirei.

Când exprimăm aceste constatăm că expresiunea noastră nu este a momentului. Ea este scoasă din trecut și îndeosebi din trecutul nostru al Românilor din monarchia de sub sceptru Habsburgilor.

Patria noastră în înțeleas mai angust și mai larg să aude și se laudă cu vechiul ei constituționalism față cu țările ereditare ale unei și acelei monarchii. Este adevărat, că de seculii Ungaria și Transilvania s-a bucurat de constituționalism, însă este eară și adevărat, că până la 1848 constituționalismul în aceste țări ale coroanei ungurești a fost un privilegiu pentru anumite clase. Constituționalismul din trecut ne era străin în patria care trăea cu el și acei ce trăiau cu el și prin el erau asupratorii nostri.

Tronul și sceptrul habsburgic a fost carele a început a topi crista cea de ghiță a esclusivismului feudalistic, pentru ca să străbată soarele dreptății și la acei ce erau eliminati afară din viața publică de stat.

Ar trebui să scriem o istorie întreagă și să cităm nenumărate acte ale curții, care, cu deosebire dela anul 1783 încoace au început a ameliora soartea noastră a Românilor din Transilvania. Vom aminti la acest loc, între altele, numai că în urma rugărilor episcopalului român, sprinținute de congresul național din 1790, ținut la Timișoara, și substanțiale tronului, legislația Transilvaniei a trebuit să introducă între articulii sei de legi unul, prin care umilierea bisericei gr. or. române de a fi numai tolerată în țară să se steargă, încă la 1791 asigurându-se eserțiu liber.

Câte acte încă ale regenerării naționalității noastre nu am fi în stare a memora din timpul mai dincoace?

Dar fiind destul de cunoscute este de ajuns a constata, că toate aceste au emanat dela tronul acela, carele astăzi în strălucirea unei festivități familiare, atrage la participare pe toate popoarele și prin deosbit simț de recunoșință și de speranță în viitor și pe naționalitatea noastră.

Căci cu toate că acum nu mai suntem scosi prin legi afară de barierele constituționale, tentativele de a paraliza dreptul de cetățeni liberi ne avizează aștepta tot dela tronul Majestăței Sale, ca în viitor să pună coroana aceluia op sublim, la care să a lucre și se lucră, de a face pe toate popoarele din monarchie îndestulite și fericite.

Să impletim dară și noi cununi de bucurie și să rugăm pre atot puternicul ca să reverse darul seu cel bogat asupra Majestăților Sale Împăratului și Regelui, Împărătesei și Reginei și preste tot asupra dinastiei dominoare, care să strălucească în seculi depărtați în bucuria și fericirea popoarelor de sub gloriosul ei sceptru.

Revista politică.

Sibiu, în 11 Aprilie.

Nu credem că se vor afla între cetitorii nostri de aceia, cari fiind, adevărați Români să ne ieș în nume de reu, când și de astădată revenim la locul acesta asupra împunerei limbii maghiare cu forță. Ori cine având — nu simț român național, dar chiar numai cât de puțină milă pentru neamul nostru, va fi cuprins de jale, când vede cum se încearcă stăpânitorii nostri, favorizați de o camată de împreguriile politice, a ne răpi limba, și deoarece aceasta nu vor pute, a împedeca dezvoltarea noastră intelectuală.

Se înmulțesc pe di ce merge condamnările din străinătate, cari ne dovedesc, cum punctul de privire internațional a unor diare străine, nesubvenționate de stăpânitorii nostri, nu îndreptătesc nici pe departe, ci osândesc de-adreptul apucăturile maghia-

risatorilor. „Introducerea legii acesteia nu însemnează mai puțin, decât nimicirea tuturor scolilor nemaghiare, ignorirea a mii de invetători nemaghiari — nimicirea naționalităților. Fără invetători, fără scoli ele vor devine az országak szemetje, gunoiul terei...“ Astfel vorbesce „Frankfurter Zeitung.“ Aducem la alt loc un întrig articol din „Deutsche Zeitung“, asupra căruia ne permitem a atrage deosebita atenție a cetitorilor, făcând numai acea observare, că „Statutul organic“ al bisericei noastre nu este mai puțin inarticulat și sancționat de Maiestatea Sa înălțatul nostru împărat, ca și drepturile bisericei protestantice.

Se pare însă că domnii din parlamentul unguresc vor trece cu oarecare iudeală preste legea de maghiarișare, căci mai mari vor fi durerile Novibazarului și Rumeției de est. Pe lângă toate desmințirile foilor oficioase vom ocupa ruta spre — Salonic și principalele Vogorides alias Aleco Pașa, denumit fiind de guvernator al Rumeției de est, ușor va pute fi ales de principie al Bulgariei: Bulgaria ar fi astfel unită și marele diplomat maghiar Andrásy ar fi reportat un nou triumf.

Dela Sinodul archiepiscopal.

(Raport special al „Telegrafului român“)

Sedința III.

Sedința se deschide la 4 1/2 ore d. a. Protocolul sedinței a două cetindu-se se verifică.

Se prezentează:

a) credenționalul deputatului Gall, care se transpune comisiunei verificătoare;

b) credenționalele deputaților George Secula cu rugare de concediu pentru două zile, și Simeon Pop Moldovan, care cere concediu pentru întreagă sesiunea. Credenționalele se predau comis. verificătoare, cu aceea, că după verificare se va trata și cauza concediului;

FOITA.

Aventurile doctorului Van-der-Bader.

Din franceză de Evariste Carrance.

(22. urmare.)

XVI.

In care Ellermann face doctorului desătinuirile sale.

.(Urmare).

— Oh! eu, disse Ellermann, mai că nu mai am dreptul de a scrie.

— Și pentru ce?

— Pentru că mi s'a oprit.

— Cum aşa?

— Asculta, scumpul meu învățător, nu vă pot sănui nimic, căci D-ta ești bun și generos față de mine.

— Vorbesce, amice.

D-ta cunoști pe aceea, pe care o iubesc.

— Ba nu, mă jur.

— Nu jura... iubesc pe Lisbeth.

Un simțimēnt indefinibil agită spiritul învățătorului.

— D-ta iubesci pe Lisbeth? disse el.

— Da, o iubesc din toată inima, dar ea respinge amorul meu, pentru că iubesc pe altul.

— Imposibil.

— Oh! eu voi vorbi cu dênsa pentru D-ta, și voi spune, cât îmi ești de scump, și cât îmi ești de devotat; aide, fătul meu, dilele triste pentru D-ta s'au sfîrșit: Lisbeth nu mi va refusa fericirea D-tale.

— D-ta ai face aceasta?

— Nu ești D-ta fiul meu adoptiv... eu voi scrie verișoarei D-tale, și o voi prepara, să ne primească.

— Cum? ne vom întoarce la Leyden?

— Cât mai curând, respunse doctorul.

— Ei D-ta nu poți renunța astfel la visul de predilecție al D-tale.

— Nu renunț la dênsul, nici de căt, fătul meu, nimica nu ne va impiedeca a ne întoarce dela Alecsandria de-adreptul la Hollandă și a împlini acolo dorințele D-tale.

— Dar scopul care 'l urmăresci D-ta?

— După ce vei fi aflat D-ta fericirea, respunse învățătorul, eu voi reîncepe călătoriile mele, căutând a afla amorul.

— Oh! D-ta ești bun ca Dumnezeu!

Fără a respunde, Van-der-Bader se așeză la o masă de scris și scrise epistola următoare:

„Iubită Lisbeth!“

„Nu 'mi lăua în nume de reu tăcerea îndelungată ce am păzit față de tine; în întemplierile de călătorie eu nu te-am uitat nici măcar pe un minut, și aducându-mi aminte de bunătatea ta, 'mi-am înveselit sérmana inimă bătrână care te doresce.“

„Eu am legat prietenie intimă cu domnul Alphen Ellermann, vărul tău, un om de caracter nobil și încătător, pe care Tu, scumpă Lisbeth, îl faci să sufere a bună samă fără ca să vrei.“

Ellermann te iubesc, el ar

vrea să petreacă viața cu tine din preună, să-ți dea numele lui.

Eu am promis, a face un om fericit; voire-ai Tu se umpli de bucurie pe vechiul tău stăpân luând pe Ellermann de bărbat?

Cugetă Lisbeth, că casa din suburbii este destul de mare pentru noi toți și că eu mă bucur cugând la această fericire care va fi oarecum lucrul meu. În curând vom refinde la Leyden; la revedere dară dragă Lisbeth și salută-mi pe toți amicii.“

Înainte de a subscrive această epistolă, Van-der-Bader își aduse aminte că și uitase un lucru de însemnatate.

El adăuse aceste două rânduri:

„Te rog de a nu derangia vr'o sticluță din scumpul meu laboratoriu.“

Învățătorul se manifestă totdeauna chiar și sub imbrăcămintea de călător.

Epistola terminată, eroul nostru se pune pe gânduri.

Ce imagini treceau în acest moment prin capul lui? ...

Acest cabinet de lucru din su-

c) rugarea reprezentantei biserici din Buru pentru incorporare la protopresbiteratul Turdei, se transpune comis. organisatoare;

d) rugarea comitetului paroch. din Suațul inf. pentru un ajutor, — se transpune comis. petitionare.

La ordinea dilei se pune raportul comisiunei speciale pentru adresa către Majestatea sa Impăratul și Regele. Proiectul de adresă cedit de raportorul Cosma, cu puține modificări stilare, se primesc între entuziaste urări: să trăiască Maiestatea Sa Impăratul și Regele, să trăiască Maiestatea sa Regina, să trăiască Alteța Sa Prințele Moștenitor.

Tecstul adresei este următorul:
Maiestatea Voastră, cesară și apostolică! Preagățioase Doamne!

Biserica greco-orientală română din Transilvania fiind coadunată prin reprezentanții sei în sinod ordinar chiar acumă, când toate popoarele din monarchie emulează întru ași manifestă nemărginită bucurie pentru că au rara norocire de a celebra iubileul de 25 de ani al fericitei căsătorii a preagățiosului lor Domnitoru, vine cu cea mai adâncă supunere ași substerne din acest plăcut incident omagiele și sincerele sale felicitări la preainaltul Tron al Majestății Voastre.

Dacă este în monarchia noastră popor, care detoresce gratitudine bunului seu Domnitoru, acela în prima linie este poporul român greco-oriental, și cu deosebire credincioșii arhidiecesei noastre; pentru că toate binefacerile și libertățile, de cărui se bucură aceasta biserică, își au originea și desvoltarea lor în domnirea Majestății Voastre.

Când dară ne grăbim și noi a Vă aduce tributul cel mai plăcut și cel mai sincer al loialității noastre la aceasta ocazie plină de bucurie, Vă încredințăm despre neclătită fidilitate eredită dela strămoșii nostri către Tronul și Dinastia Majestăței Voastre, și totodată implorăm dela Atotpotințele Dumnezeu dar abundant și toată binecuvântarea asupra Majestăței Voastre, asupra Majestăței Sale preagățioasei noastre Doamne, asupra Alteței Sale cesare și regesci a clironomului și preste tot asupra întregiei auguste case domnițoare.

Sibiu, la 9/21 Aprilie 1879.

Ai Maiestatei Voastre

cei mai credincioși supuși:

Sinodul bisericei greco-orientale române din Transilvania.

Miron Romanu m/p., Eugen Brote m/p., archiepp. și metropolit. notariu general.

Comisiunea generală, prin raportorul Ananie Trîmbiță și așterne ra-

portul care se ia ca basă în desbatere generală.

Raportul este următorul:

Preavenerat Sinod!

Comisiunea generală se vede necesită ași începe raportul cu expresiunea părerei sale de rău despre aceea, că de astădată nu s'a aflat în poziunea de a satisface pe deplin misiunei sale, mai ales ce privesc chemarea ei de a studia și prelucra materialul, ce va fi obiectul consultărilor noastre în sesiunea aceasta. Cauza e că o parte din acelaș nu i s'a subșternut de loc, iar o parte din ceea ce i s'a subșternut a fost defectuosă.

Ce privesc revisionarea și controlarea cursului administrației centrale comisiunea a constatat și aduce cu viuă plăcere la cunoștința sinodului în genere un progres îmbucurătoru față cu trecutul.

În specie aflat:

I. Că în cancelaria consistoriului se observă cea mai bună ordine, esactitate și acurateță. Procederea după regulamentul pentru afacerile interne ale consistoriului s'a introduș cu 1 Ianuarie 1879. Protocolul de esibile, espeditura și registratura se află în cea mai bună ordine și se provăd esact în sensul regulamentului. Unica dorință cărei aflată de necesar comisiunea a-i da expresiune e: ca protocolul de esibile să se încheie pe venitor după prescriptul §-lui 20 din regulament.

II. În cancelaria epitropiei încă s'a făcut începutul cu punerea în lucrare a regulamentului pentru contabilitatea și manipularea fondurilor. Afără de carteală principală și separatele cărti principale pentru fiecare fond s'au introdus toate celelalte registre și jurnale de contabilitate și se manipulează în sensul regulamentului, însă cu greutăți parte pentru că sistemul introdus prin regulament e nou și mult diferitor dela cel observat până acum și e preste a aceasta greutățios în unele privințe, parte pentru că afacerile, ce le impune regulamentul controlorului se indeplinește în mare parte de către casariu. Ca o anomalie — mai mult — formală e de a se aminti, că tragerea saldului de di, ce o prescrie regulamentul, până acum nu s'a observat.

În privința regulamentului pentru administrarea și controla averei arhidiecesane a constatat comisiunea, că încă nu s'a îndeplinit prescripcile:

1. §-lui 3. referitor la introducerea literelor fondationale, statutelor, regulamentelor etc. în o carte separată pentru fiecare fundație;

2. a §-lui 11. care ordonează inspectarea realităților prin un membru al senatului epitropesc;

3. a §§-lor 40, 41 și 42 referi-

toare la punerea și ținerea în bună ordine a bibliotecii eparchiale;

4. a §§-lor 46 și 48, referitoare la regularea fișcalatului archidiocesan.

III. Fiind crescerea și instruirea clerului jude și a fiitorilor invățători de scoale populare o cestiu de cea mai mare importanță, comisiunea și-a ținut de datorință de a se informa și despre cursul afacerilor în cancelaria direcției institutului „Andrei”. Parte din propria intuiție, parte din informație oficioasă a constatat comisiunea, că mai multe prescrise de mare ponderositate a regulamentului pentru seminariul teologic și pedagogic nu s-au îndeplinit sau la alte dispuseții ale regulamentului nu se observează nici tenoarea nici spiritul acelora.

E un defect mare aceea jurstare, că preparandia nu e separată în aceea măsură de teologie cum recere aceasta timpul present și macsimile pedagogiei moderne. Comisiunea recomandă cestiu de aceasta deosebitei atenționi a sinodului.

Tot aceea atenție se recere în privința mijloacelor de invățămînt. E de dorit, ca institutul nostru să se provadă nu numai cu toate acele mijloace de invățămînt, ce le prescrie legea, dar și cu altele, care sunt oportune pentru instruirea exactă a elevilor. Nu aici e locul unde se simă crucători, pentru ceea ce dăm aici e un imprumut dat fililor și nepoților noștri, și dacă vom spesa aici d. e. pentru gimnastică, pentru o scoală de model cu 2—300 fl. mai mult, acest capital va fi cel putin tot așa de bine elocat ca cele 800 fl. ce le spesăm pentru măestrul de cântări.

In privința primirei elevilor în institut a prescris sinodul nostru în mai multe rînduri și mai pe urmă în §. 18 a regulamentului seminarial, ca să se primească numai atari tineri, a căror pregătire scientifică îndreptățește la presupunerea, că cei trei ani petrecuți în institut vor fi de folos pentru venitorul lor.

Prescripcile aceste s'au ignorat într'un mod prea bătătoriu la ochi. Dintre cei 116 elevi aflători astăzi în institut 83 nu au avut la primirea lor pregătirea prescrisă nici chiar prin conclusele anterioare sinodale. Tineri cu 2—3 clase gimnasiale vor perde vara în institutul nostru, iar cei 6 estraordinari, a căror pregătire nu se poate qualifica nu sunt decât un balast nesuportaver și profesorilor și colegilor sei.

Trebue să dorim și să insistăm la realizarea internatului în sensul regulamentului. Aceasta va înlesni mult împlinirea datorinței celor competenți și chiamați de a manține disciplina și de a supraveghia moralitatea. Atunci

poate că se va mai recunoaște cu mai multă sinceritate adevărul, că locuința cea mai naturală a directorului unui institut de crescere e — institutul în-

suși.

Un efect esențial din cancelaria direcțională nu poate remâne neamintit. §. 65 a regulamentului seminarial prescrie ducerea de protocoale de mare importanță. Să sperăm, că se va suplini și aici ceea ce lipsesc până acumă.

IV. Prisosindu-i de astădată comisiunei timpul a aruncat o scurtă privire și asupra tipografiei arhidiocesane. Sunt și aici unele de îndepărtat și în prima linie trecerea dela modul patriarhial a manipulării la unul mai raționabil și mai mănos; considerarea recerintelor igienice și protocolarea firmei prescrise în legătura comercială.

Cu privire la totul și întregul constatază comisiunea un avant imbuscător spre mai bine, și luând în considerație greutatea timpului și a situației, crede, că în momentul de față nu și poate încheia raportul să decât cu preceptul străbun care ne spune că: „concordia minima res crescent, discordia maxima dilabatur.”

Sibiu în 7 Aprilie 1979.

In desbaterea specială:

Pt. I. se ia spre scîntă cu aceea ca Consistoriul să satisfacă pe viitor și § 20 din regulament.

Pt. II. se transpune comisiunei financiare.

Pt. III. se transpune comisiunilor scolare și bisericesci, cari în afacerile seminariului se intrunesc în o comisiune.

Pt. IV. se transpune comisiunei organizaționale.

Cu aceste ședință se încheie la oarele 1. Ședința procsimă mâne la 10 oare. La ordinea dilei rapoartele comisiunilor.

Dela sinodul eparchical din Cârăansebeș.

(Raport special al „Telegraful român”)

Şedința I.

Duminică în 8/20 Aprilie după finirea sănătei liturghii cu invocarea spiritului sănt, la carea a pontificat însuși Preasântia Sa domnul episcop ținându-se parastas pentru Marele și nemuritorul în Domnul fericitul arhiepiscop și metropolit Andrei, pentru mecenatele Emanuil Gojdu precum și pentru fundatorii Dimitrie Petă și Dimitrie Hategan, deputații adunați în biserică catedrală în număr însemnat esmit o deputație la Preasântia Sa spre a'l invita în mijlocul sinodului.

Deputaționea aleasă reintorcându-se raportează, că Preasântia Sa a

buriul Vyverberg înfațosase el cugetul său cu aducere aminte de luptele și succesele sale?

Revedea el studenții dela universitate aședați în giurul lui, ascultând la disertațile sale învățate?

Nu!

În acest moment, profesorul se află în larga galerie a universității de Leyden, în fața unei femei blondine și încântătoare care i dicea cu o voce drăgălașe:

— Domnule doctor aici îți aduc mâncărul de lână, cu care ai uitat să te îmbraci ați dimineață.

— Și această femeie era Lisbeth.

Lucru curios, Van-der-Bader o admira acuma pentru prima dată; el o aflu frumușică de minune și inima i se bătea în pept de cugetai că se rupe, și fruntea îi ardea ca jarul.

Dar de odată acest vis trece și repejunea vîntului.

D. Ellermann dise:

— Ai scris epistola, domnule doctor?

— Învățatul îi întinse epistola.

— Cetățe, îi dise.

— Învățatul îi întinse epistola.

— Cetățe, îi dise.

— Învățatul îi întinse epistola.

— Cetățe, îi dise.

— Învățatul îi întinse epistola.

— Cetățe, îi dise.

— Învățatul îi întinse epistola.

— Cetățe, îi dise.

— Învățatul îi întinse epistola.

— Cetățe, îi dise.

— Învățatul îi întinse epistola.

— Cetățe, îi dise.

— Învățatul îi întinse epistola.

— Cetățe, îi dise.

— Învățatul îi întinse epistola.

— Cetățe, îi dise.

— Învățatul îi întinse epistola.

— Cetățe, îi dise.

— Învățatul îi întinse epistola.

— Cetățe, îi dise.

— Învățatul îi întinse epistola.

— Cetățe, îi dise.

— Învățatul îi întinse epistola.

— Cetățe, îi dise.

— Învățatul îi întinse epistola.

— Cetățe, îi dise.

— Învățatul îi întinse epistola.

— Cetățe, îi dise.

— Învățatul îi întinse epistola.

— Cetățe, îi dise.

— Învățatul îi întinse epistola.

— Cetățe, îi dise.

— Învățatul îi întinse epistola.

— Cetățe, îi dise.

— Învățatul îi întinse epistola.

— Cetățe, îi dise.

— Învățatul îi întinse epistola.

— Cetățe, îi dise.

— Învățatul îi întinse epistola.

— Cetățe, îi dise.

— Învățatul îi întinse epistola.

— Cetățe, îi dise.

— Învățatul îi întinse epistola.

— Cetățe, îi dise.

— Învățatul îi întinse epistola.

primit cu placere invitarea și că se va infăși în mijlocul deputaților sinodali spre a deschide sinodul.

Președintele archiereu întimpinat cu esclamări de „să trăiască“ intră în biserică și ocupându-și locul presidial constituie provisorminte conform regulamentului biroul notarial salutând pe deputații adunați prin o cuvântare scurtă, însă măduvoasă și acomodată momentuoșităței adunării.

Declarând ședința de deschisă președintele archiereu invită pe d-nii deputați ași substerne credinționalele și substerne sinodului actele referitoare la alegerile deputaților, invitând secțiunile verificătoare să constituă și a refera sinodului rezultatul alegerilor în ședință, ce se anunță pe mâine la 8 ore dimineață.

Cu aceasta prima ședință se închide.

Impunerea limbii maghiare în Ungaria.

Este, durere, un adevăr pe căt de vechiu pe atât de trist, că marele cuprins instructiv al istoriei n'are nici cea mai mică înriurință asupra celor mai mulți oameni. Nicări omului cugetători nu i-se infășează aceasta mai mult ca în Ungaria, nici când în mod mai trist decât chiar acum. Deja lunga ceartă de transacție a adus o mulțime, de dovezi; noul proiect de lege pentru introducerea silită a limbii maghiare ca obiect obligat de învățămînt în toate scoalele poporale din Ungaria și Transilvania, este o dovadă nouă. Acest proiect de lege este o injunghiere în inimă, un atac asupra independenței de existență, asupra existenței monarhiei.

Pentru a lă prețui bine să nu uităm, că între cele cincispredece milioane de locuitori ai Ungariei numai a treia parte sunt Maghiari, și să nu dăm uitării că, precum accentuează carteaua instructivă a lui Gumplovicz: „Dreptul naționalităților și limbilor în Austro-Ungaria“, o numărare, care pe toți cei ce nu sciu cetă și scrie nu-i ia în considerație, ar prezenta numărul acelora, cariau cultură germană, drept relativ cea mai mare în Ungaria.

Limba statului în Ungaria este exclusiv cea maghiară: aceasta datează precum se scie din timpul cel mai de aproape și este o urmare a preponderanței feudale a nobilimii maghiare, care după codicele Verböczeny până în timpul cel mai nou în vigoare alcătuia statul politic singur îndreptățit al Ungariei; firul roșu care dela anul 1848 și cu deosebire dela 1867 se trage prin toate actele legislative, este a transforma acea stăpânire exclusivă de mai nainte a nobilimii maghiare într'o stăpânire exclusivă a rasei maghiare preste care și aşa poruncesc numai cele „decesi de sus“.

Proiectul nou de lege are să ajute ca terenul de stăpânire a acestor din urmă să se măreasca pentru viitor. În perspectiva cea mai departată adevărat că stă și aici visul de dorință a unui propriu stat național independent maghiar; necunoascerea timpului a lui Ludovic și Matia, mai mare necunoștință a situației, a problemelor și a factorilor de putere a Europei moderne, și instinctiva, puțin ascunsă temere înaintea puterilor de cultură prepotente, ce tot mai mult propășește spre Orient, în sfîrșit o măsură prea mare de conștiință de sine și o închipuire de domnire, precum aerea ea nu se mai află, toate aceste lucră de o potrivă pentru a face ca acel plan după care Ungaria totuși ar mai putea fi maghiarisată cu totul și ar putea câștiga o poziție independentă de putere mare în Orientul Europei, ca acel plan, dicem, în

cercurile respective să nu apară ca aventurios.

O etapă pe această cale este noul proiect de lege. Aceasta precum este cunoscut voiesce ca în seminariile învățătoresci nemaghiare să se întrebunțeze pentru învățămîntul în limba maghiară atâtă timp și putere în căt absolventul să dispună de aceea în graiu și în scris, apoi ca ea după puțină delă moment să formeze un obiect de învățămînt obligat în orice clasă poporală chiar și în cea cu una și două clase; apoi ca dela 30 Iunie 1882 nici un învățătoriu să nu mai fie aplicat, care nu dispune în grad corespondent de limba maghiară și toti învățătorii deja aplicați în timp de patru ani să dispună de ea astfel ca să o poată propune în scoala poporală. Capabilitatea la aceasta este să se dovedă pe calea unui examen, ce are să fie regulat de ministru. Raportul de motive a comisiunei de instrucție produce ca motiv în esență: fiind că limba maghiară e limba statului, trebuie dată posibilitatea fie căruia cetățan a o înveță. Însă prin legea nouă el este chiar silit la aceasta, pe când raportul de motive al regimului este destul de sincer a mărturisit: „Ar fi o nisuință fără de scop, a voi să silesci pe cetățenii statului de altă limbă ca acestia să și insușască afară de limba maternă și limba statului.“ Această părere stă în conglăsuire deplină cu concluzele comisiunei esmise de dieta din 1861 — când existau nisuințele a căstiga prin dreptate și liberalism simpatiile în contra regimului din Viena — a comisiunei esmise pentru regularea cestiuniei ungurescii de naționalitate care cu atât mai puțin a cugetat la o astfel de silă, cu căt propunerea să îndatoria ministeriile a aplice la toate oficiile din sinul diferitelor naționalități astfel de bărbați, cari posed reținute cunoștințe de limbi.

Toate propunerile sale sunt un testimoniu elocuent despre aceea, că nimenea n'a cugetat nici pe de parte cum că ar fi admisibil după drept a face oare-care limbă cu sila obiect de învățămînt în scoala poporală și medie. Limba de instrucție și alegerea sistemului de învățămînt ar fi (după comisiune) a se încredința „comunelor bisericesc“, „fie cărei societăți religioane și naționalități.“ Ori-ce altă procedere ar fi cea mai eclatantă justificare a politicei lui Bach și Thun, cari voiau a impune limba cu forță, cu toate că ei au voit să octoieze țerei cel puțin o limbă de cultură și o literatură universală.

După dreptul public al Ungariei și Transilvaniei, și după cel de astăzi în înțelesul păcei religionare din Augsburg, afacerile scolare sunt un aneas al bisericei. Comunele bisericesc sunt intemeietorii, susținătorii și patronii scoalei poporale. Dacă n'ar fi fost așa protestanismul și — germanismul în terile aceste cu veacuri înainte și ar fi ajuns un sfîrșit violent; de aceea cei adeseori asupriți au fost în stare a scutii prin atâta legi, tractate de stat, încheieri de pace acel drept că o chizărie a existenței lor.

Acest drept cu toate că este scutit și prin jurămîntul de încoronare al regelui, proiectul de lege lă rupe în zdrență, împunând scoalelor confesionale nemaghiare în limba maghiară un obiect de învățămînt, ce le-ar impiedica în mod necrește la munca lor de cultură.

Ei bine, istoricul la timpul seu va face proba. Dar deja acum cel ce judecă în cunoștință de cauza și cel ce cunoasce țara și oamenii poate prevesti rezultatul. Ceea ce s'a realizat deja pe terenul politic, o școală a pășătoare „de a două clasă“, aceea să prindă loc și pe terenul culturii. Este ușor de înțeles dacă cei mai cu înțelepciune din comisiunea de instruc-

tie — ca și dl. Csengery — să a apucat de lucru lor fără voie și au vorbit pentru amânare. Abia unul din comisiune sau din dietă are înțelepciunea — și dacă ar avea o curagiul de a mărturisit, că și pentru Ungaria articolul XIII al legei fundamentale austriace de stat ar fi lucrul singur drept și priincios, adecație a esclușe orice întrebunțare de silă pentru învățarea unei a două limbi de țară. Si astfel deci „soarteasă și va afila calea sa,“ noua forțare va semena ură nouă și secerișul va fi conform.

Impunerea limbii maghiare este o legătură spre întărirea unităței statului și mai puțin va resulta din acea fericirea monarhiei. Soții noștri de principii însă, toți Austriaci germani prin cele ce se petrec, prin procederea Ungariei dușmană culturei pot fi numai întăriți întruna — în firma hotărire a continua luptă în contra egemoniei maghiare din imperiu, până ce va fi îmbrâncită. Noi astfel luptăm pentru ca cultura superioare contra vandalismului, care neputând însuși produce nici o viață de cultură, se simte fericit a stinge cu mâna brutală urmele culturii mai vechi.

„Deutsche Zeitung.“

* (Docologie solemnă), la care ia parte sinodul archidiocesan în corpore și autorități civile și militare din loc, va fi astăzi împreună cu Sânta liturghie, în biserică gr. or. din cetatea Sibiului.

* (Sinodul archidiocesan) în ședință de eră a primit cu vîi aprobări propunerea Esc. Sale archiep. și metr. M. Romanul, că sumele de bani cari de patru ani încoace le-a depus preotul archidiocesan la arhiepiscopie pe scopurile comune ale clerului, să formeze o fundație pentru ajutorarea clerului parochial, și aceasta întru mărire jubileului de 25 ani ai fericitei căsătorii a Maiestăței Sale să poarte numele de „fundație Rudolfiană.“ Capitalul acestei fundații computându-se un adaus prete 150 fl. din partea Escel. Sale arhiepiscopului și cametele curente, va face la 1 Maiu a. c. suma rotundă de 10,000 fl.

* (Prânz diplomatic) dă astăzi Escoala Sa I. Preas. Arhiepiscop și Metropolit Miron Romanul, la care sunt invitate autorități bisericești, militare și civile.

* (În onoarea dilei a astăzi) a sără la 9 ore a fost retragere militară cu musică. Astăzi la 6 ore dimineață reveal cu musică. Săra între 5—7 ore va fi musică în parcul cel nou.

* (Reuniunea sodalilor Români) din Sibiu invită la producție de cântări și declamații, ce este împreună cu petrecere și va avea loc sămbătă în 14/26 Aprilie la 8 ore sara în sala dela împăratul „Românilor.“ Musica este a c. r. regim. de infanterie Nr. 31.

* (Postal). Direcționea postală ces. reg. din Sibiu aduce la cunoștință publicului următorul anunț:

În considerare la împregiurările mai favorabile ale drumurilor și având în vedere o comunicație mai favorabilă postele din Ofenbanya, Câmpeni și Abrud, apoi acele între Roșia și Abrud vor comunica din 20 Aprilie n. în următorul mod:

Între Ofenbanya, Câmpeni și Abrud pe săptămână de 3 ori și adeca: Martă, Joia și Sâmbăta. Plecare din Ofenbanya la 3 ore după ameașii, sosirea în Câmpeni la 6 ore sara. Plecare din Câmpeni în toate dilele la 4 ore dimineață; sosirea în Abrud la 6 ore di-

mineață. Plecarea înderăpt din Abrud în toate dilele la 5 ore 15 minute sara; sosirea în Câmpeni la 7 ore 15 minute sara. Plecarea din Câmpeni (pe săptămână de 3 ori: Martă, Joia și Sâmbăta) la 7 ore 30 minute sara; sosirea în Ofenbanya la 10 ore 30 minute sara.

Între Roșia și Abrud pe toată ziua. Plecarea din Roșia la 4 ore 30 minute dimineață, sosirea în Abrud la 6 ore dimineață.

Plecarea din Abrud (pe toată ziua) la 5 ore 15 minute după ameașii, sosirea în Roșia 6 ore 45 minute sara.

Călătoriile persoanelor cu postă între Abrud, Zlagna și Alba-Iulia desigur nu se schimbă, ele totuși vor rămâne în juncțiune nemijlocită cu călătoriile postale de mai sus.

* (Înfrățire rusojidă). După jurnalul rusesc „Novoje Wremja“ în 11 a lunei c. s'a sărbătat în cetatea „Kutais“ în Caucas o înfrățire rusojidă. Festivitatea s'a urzit de locuitorii jidani ai cetăței din ansa eliberării celor 9 Jidani învinovați, a răpiti o copilă de creștin, a fi omorât-o și săngele ei întrebuit spre scopuri rituale. La această festivitate au fost invitați toți locuitorii creștini din cetatea Kutais, la carea tinându-se în otelul „Livadia“ au luat întrădever creștinii și Jidani în număr foarte mare și au încheiat frățietate. Cu acestă ocazie s'a toatat pentru cunoștințul apărătoriu, avocatul Aleksandrov, pentru foul de jurați, împreunarea și contopirea creștinilor cu Jidani și altele de asemenea.

Advocatul Aleksandrov toată „pentru dreptate“ a dîs între altele: „Nu pentru merit am primit eu apărarea sârmănilor Jidani, ci pentru că eu am fost în internul meu convins, că aceștia sunt nevinovați și n'am voit să sufere, ca ei să fie judecați fără de vină.“ (Vor fi sârmăni! cam ca și frații lor din Iași! Red.)

* (Peste căt timp va peripeție?). Profesorul Dubois Reynolds înținut, în sara dilei a 19 din luna lui Martie corent, în Bremen, o disertație, înaintea unui public foarte numeros, din care reproducem și noi după „Voss. Ztg.“ următoarele:

„După ce schizează observațiile Indienilor, Partilor, Grecilor, Romanilor și vechilor Germani asupra originei lumii și finitul ei, oratorul spune ipotezele christianismului asupra peirii lumii, așa numită ultima judecată, ipoteze ce au miscat până în ultimii secoli spiritele lumii creștine și cari au determinat finitul lumii la un număr hotărît de ani: aceste ipoteze și profetii s-au arătat în același timp ca înșelătoare. Cu înflorirea sciințelor naturale s'a asigurat și durabilitatea stării genului uman. Dar nici sciințele naturale nu s-au putut sustrage dela opinia, că pământul, suspendat în gol și înveritor într'un sbor repede în giurul Soarelui, ar fi supus într'un mod oarecare pericolui peirii. Laplace văd un atare pericol în ciocnirea pământului cu un comet, o frică pe care noi nu o mai avem astăzi, de oarece scim că pământul are dese ciocniri cu comete și că substanța cometeilor

mai favorabile ale drumurilor și având în vedere o comunicație mai favorabilă postele din Ofenbanya, Câmpeni și Abrud, apoi acele între Roșia și Abrud vor comunica din 20 Aprilie n. în următorul mod: Între Ofenbanya, Câmpeni și Abrud pe săptămână de 3 ori și adecă: Martă, Joia și Sâmbăta. Plecare din Ofenbanya la 3 ore după ameașii, sosirea în Câmpeni la 6 ore sara. Plecare din Câmpeni în toate dilele la 4 ore dimineață; sosirea în Abrud la 6 ore dimineață. Plecarea înderăpt din Abrud în toate dilele la 5 ore 15 minute sara; sosirea în Câmpeni la 7 ore 15 minute sara. Plecarea din Câmpeni (pe săptămână de 3 ori: Martă, Joia și Sâmbăta) la 7 ore 30 minute sara; sosirea în Ofenbanya la 10 ore 30 minute sara.

constelaționea lui Hercule, astfel că în cele din urmă o ciocnire nu ar fi de tot inevitabilă. Al patrulea pericol pentru pământ ar sta în miezul seutare și aprins și raportul acestuia cu crusta pământului subțire, asemenea unei coji de ou, care nu îl poate scăpa de pericolul de a crăpa și a se sfărâma. Toate aceste temeri însă sunt băsate numai pe ipoteze, cu toate că cea mai nouă știință asupra naturei a arătat cu siguranță, că starea actuală a pământului nostru nu poate fi durabilă.

Noi ne procurăm toată provizia noastră de căldură dela Soare și, după teoria lui Julius Robert Mayer asupra conservării forței, fie-care mișcare, afară de forța atractivă a Lunei care face flusul și refluxul apelor mărei, este numai o lumină solară transformată. Din căldura solară însă ce trebuie să atingă suprafața pământului nostru, se pierde în nemărginitul spațiu prin radiare atât de multă, că numai o mică parte din $\frac{1}{2,300,000,000}$ mai ajunge la noi.

Soarele pierde în fie-care an câte ceva din căldura sa, și știința ne învăță, că el va mai lumeni încă numai 17,000,000 de ani. În apropierea acestui timp suprafața pământului va începe să se acoperă de gheță delă un pol la altul; omenirea se va grămadă din ce în ce spre ecuator; mișcarea pământului va înceta cu încetul și soarele va apărea locuitorilor pământului numai ca un glob roșat, până când ei vor fi siliți, în fine să se retragă în caverne și să se nutrească cu pesci.

În orice cas însă, ne rămâne mânăgieriua, că materia nu va putea avea nici odată un sfîrșit și că împreguiarea înghețului, va începe într'un timp infinit, adică practic nici odată.

Bursa de Viena

din 23 Aprilie n. 1879.

Metalicele 5%	65 10
Împrumutul naț. 5% (argint)	65 55
Împrumutul de stat din 1860	119 40
Achiziții de bancă	805 —
Achiziții de credit	246 25
London	417 40
Argint	—
Galbin	5 55
Napoleon d'aur (poli)	9 85
Valuta nouă imperială germană	57 60

Economic.

Budapest, 19 Aprilie n. Împreguiările meteorologice a săptămânei trecute au fost numai ca în Aprilie foarte schimbăcioase, ci chiar de tot esorbitante și pentru clima noastră însăși foarte excesive. Stănd termometrul în Dumineca Pascilor pe la ameașă la $+6^{\circ}$ R. și peste noapte aproape la 0, aceste două zile mai târziu arăta la $+17^{\circ}$ R. și merse apoi earășă cu încrengături până la 8° R. Înălță. Săptămâna trecută a fost bogată de furtuni și ploi, din pricina căror apele teritoriului învecinat au crescut și mai mult și inundatiile în valea Crișului i-au mărit colosal. Inundările din acest an par să nu se sfărșească crescând apa Tisei de nou foarte periculoasă și torrentul ei, carele numai în Mai sau Iunie prin topirea zăpezii de pe Alpi începe, fiind de prezent încă îndărăpt. Pentru sămănături timpul umed al primăverei este problematic; el pentru locuri așezate uscate e favorabil, foarte nefavorabil însă pentru acele locuri, cari zac în afundări și n'au trecătoare, prin cari să se poată seurge apa.

Din pricina aceasta și raporturile despre starea sămănăturilor sunt foarte diferențiale. La toată întempliera însă mult pământ cultivat pentru recolta din acest an este perdut și recolta chiar și din aceea pricina nu va fi favorabilă, pentru că sămănăturile de primăvară au rămas tare îndărăpt.

Negoțele bucatelor pentru aceasta

însă totuși până acum nu sună prea esagerate, dară domnescă temere, că o să între mai târziu o scumpete. Celelalte articule se manțin la starea din săptămâna trecute. În deosebi notam următoarele prețuri și adegă:

Grâu la 70,000 m. m. s'a vândut cu fl. 8.80—9.10; săcă la 3000 m. m. cu fl. 5.70—6; orzul la 3000 m. m. cu fl. 5.25—5.50; ovăzul la 4000 m. m. cu fl. 5.35—5.60; curuzul la 12,000 m. m. cu fl. 4.77—4.85.

Făina n'a trecut în săptămâna a-ceasta.

Păstăioasele au avut trecere cu următoarele prețuri: mazarea fl. 8.50—9; lintea cu fl. 8—10; fasolea a trecut foarte tare cu fl. 7—7.50; sămânța de cânepă cu fl. 9—9.25; sămânța de in fl. 12.50—13; mălaiul cu fl. 5.15—5.25.

Lânilor au avut trecere foarte bună cu fl. 90—92 pro 56 chilograme. Unsoarea de porc a trecut cu fl. 49.—50.50 cu vas cu tot, fără vas cu fl. 46; său cu fl. 45—46.50; slăinina cu fl. 43—45; spirtul pro 10,000 litre cu fl. 26—27.50; apoi peile de bou din Bănat cu fl. 135—140 și din Ardeal cu fl. 145—150.

Estras din foia oficială „Budapesti Közlöny.”

Licități: în 19 Mai și 10 Iunie imob. rămasul după Mafteiu Savu și soții în Pianul săsesc (jud. cerc. Sebeș); în 28 Aprilie mob. lui Bruno Zerban și soției în Martiașa (jud. cerc. Rupea); în 27 Mai imob. lui Burah Markovich în M. Szt. Iacob (trib. Turda); în 18 Iunie și 18 Iulie imob. lui Carol Utó în Kalnok (jud. cerc. S. Szt. György); în 24 Mai imobil. lui George Nagy și soții în Ormeniș (jud. cerc. Sighișoara); în 5 și 9 Mai și 5 și 7 Iunie imob. lui Ioan Moldovan din Sălăj Mare (trib. Bistrița); în 19 Mai și 19 Iunie imob. lui Toma Schneider din Vurper (trib. Sibiu); în 29 Aprilie imob. lui Ioan Ilieș în Hăgmaș (trib. Dej); în 12 Mai imob. lui Martin Wolf din Sălăj Mare (trib. Bistrița); în 5 Mai și 5 Iunie imob. lui Dionisie Ianaki în Roșia (jud. cerc. Abrud); în 26 Aprilie imob. Linei Radu și soții în Mohu; în 20 Mai și 23 Iunie imob. lui Ioan Răchițan în Galiaș (trib. Sibiu); în 15 Mai și 19 Iunie imob. lui Iosif Schönbarth din Sebeș (jud. cerc.); în 2 Mai imob. apartințătoare de massa concursuală a lui Iacob Viray din Cs. Keresztur (trib. Dej) în 12 Mai imob. lui Ioan și Mariei Gladner (trib. Bistrița); în 17 Mai imob. lui Alecsie Ignu din Buzău; în 5 Mai și 5 Iunie imob. lui Ioan George Späck din Guștișă, Cisnădie și Sibiu; în 17 Mai și 17 Iunie imob. lui Iosif Swoboda și soții din Sibiu (tribunal); în 28 Aprilie imobil. lui Pavel Korácsy din Nagybánya (trib.); în 28 Aprilie și 28 Mai imob. lui Carol Mihály din Veselud (judecătoria cerc. Mediaș);

Nr. 628—1879.

1—3

CONCURS.

Devenind vacanță postul de noptieră pentru comuna Topârcea se organizează concurs în terminul până 20-lea Maiu 1879.

Cu acest post sunt imprenuate un salariu anual de 400 fl. v. a. cuartier liber, 3 org. lemn și tacsele care să se statorit pentru contracte și alte scrisori private.

Doritorii de a concura la acest post au să documenteze pe lângă calificării prescrise în § 75 art. de lege XVIII din anul 1871 că știu toate trei limbile patriei.

Petițiunile timbrate și provedeute cu documentele referitoare la recepțiiile amintite sunt să se îndrepte până la dijua preșiptă la subscrisea pretură.

Mercurea în 21 Aprilie 1879.

Dela pretura cercului.

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan, lângă neputinciosul paroh din Cărpiniș, protopresbiteratul Zlatna inferior, pe baza concesiunii prea venerabilei consistorii archiepiscopale, Nr. 657 B. ex a. c. se publică concurs până la 10 Mai a. c.

Emolumentele sunt:

Jumătate din toate venitele parochiale, a parohiei din Cărpiniș, care e de clasa a III-a.

Doritorii de a ocupa acest post, au de a și subscrive petițiunile subscrizorii oficiu protopresbiteral, instruite conform legii, până la terminul mai sus preșiptat.

Abrud în 6 Aprilie 1879.

Dela oficiul protopresbiteral, în calea preșiptă cu comitetul parochial.

Ioane Gall,
1—3 protop. gr. oriental.

CONCURS.

Pentru ocuparea stațiunii de al doilea paroh în comuna Topârcea, protopresbiteratul Mercurei se deschide concurs cu terminul până la 9 Maiu a. c. st. v.

Doritorii de a ocupa această stațiune de a 3-a clasă să binevoiească a și adresa cererile lor, — instruite conform stat. org. și concluzelor șinodale din 1873. — subsemnatul oficiu până la terminul indicat.

Dotațiunea numitei stațiuni:

1. Folosirea a 11. jug. 397° părțile arătoriu parte fără

2. Accidentele stolare suate dela 205 familii; cari toate computate la olaltă dau o sumă de preste 400 fl. v. a.

Mercurea 9 Aprilie 1879.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Mercurei
Ioan Droc, m. p.
2—3 adm. prot.

Nr. 71.

3—3

EDICT.

Măcinica născ. Ioan Barbosa din Tălmăcel, carea de la anul 1872 a părăsit cu necredință pre legiuitorul ei bărbat Simeon Danc tot de acolo, fără ca să se știe ubicuația ei, prin aceasta se citează, că în terminul de un an și o zi de la datul de față, să se prezinte subscrizorii for matrimonial, căci la din contră și în absență ei se va pertracta și decide procesul divorațial incaminat contră i de către bărbatul ei.

Sibiu, 24 Martie 1879.

Forul matrimonial greco-oriental
al tractului Sibiului II.

Neoplanta.
1875.
Medaliă de argint.

, „Albina”.

Institut de credit și de economii în Sibiu,
strada Baier Nro 1.
primesc:

Depunerile spre fructificare, cu 6% pre lângă condiția ridicării normate în statut, și cu 6½% sub condiția de-a se anunța institutului ridicarea depunerii cu 6 luni înainte.

Depunerile făcute până astăzi cu 7% se vor fructifica dela 1 Iunie 1879 încolo numai cu 6½%, cu escopțiunea acelora, a căror ridicare este până astăzi anunțată, căcă fructificarea acestora se continuă cu 7% până la dijua în care se termină de anunțare.

Sibiu, 18 Aprilie 1879.

[16] 2—2 Direcțiunea institutului.

Avis!

Medicină sigură contra umflăturii de splină la vitele cornute mari și mici: adică boi, vaci, oi și a.

Prin mâncarea haloasă de nutre verde: trifoiu, frunză de brosbe, &c. mai ales primăvara, dar și prin lucrearea peste măsură cu vitele trătoare cornute, adese ori se întâmplă, că acele capătă umflătura de splină; morb periculos și aducătorul de moarte repede.

În contra acestui morb periculos, sciința medicală aflat mijlocul cel mai sigur, și mai potrivit într'o medicină, carea în chip de fluid se dă vitei morboase, și aceea în timp de 5—8—10 min. earăși se face senătoasă.

Medicina se cuprinde în niște (flacon) deosbită și provedează cu instrucțiunea de folosire, prețul unei uiegi e 80 cr. v. a. Această medicină, a cărei fabricație și depozitoriu se află în Apotecă mea în Orașul Văt [Vác, Waitzen] îmi permite să recomandă onoratului public econom și proprietarii de vite cornute de toată plasa cu atât mai călduros, și cu mai mare fiducie, cu că mă aflu deja și în posesul de multe scrisori recunoștește de bunul și folositorul succes cu carele în foarte multe cazuri s'a dovedit.

Comisiuni de trimitere pe lângă receptare postale (Postnachnahme) bucurios și prompt se împlinesc prin expedieriunea apoteci mele în orașul Văt (Vát, Vaitzen) lângă Buda-pesta.

Georgiu Rădulescu
Pharmacist în Văt

Seghedin.
1876.

Medaliă pentru merit.

CLOPOTE

DE TOATĂ MĂRIMEA

pe lângă hotărîrea prealabilă a sunetelor lor.

Cu deosebire recomandă clopotele găurite, inventate de dënsul, a căror sunet este mai adânc decât celor de construcția veche și care, fiind de 100 punți

Se astă totdeauna în deposit clopote, dela mărimea cea mai mică până la 50 chilogr., precum și de proasce portative și de mână.

Se recomandă pentru comande căt de multe

Antonie Novotny
în Timișoara.